

2017-05-12

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivning för naturvärden, rekreation och friluftsliv
Detaljplan Norrby, södra etappen, Haninge kommun.

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Haninge kommun

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Version: 2017-05-12.

Uppdragsansvarig: Jens-Henrik Kloth

Kvalitetsansvarig: Åsa Eriksson

Medverkande: analys/texter: Jens-Henrik Kloth, Eleonor Martinsson, Lena Brunsell, Johan Allmér.

Foton: Om inget annat anges: Ekologigruppen AB

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 7180

Bild på framsidan från del av Norrbyskogen som ingår i östra delen av planområdet.

Innehåll

MKB Dp Norrby södra
2017-05-12

Innehåll	3
Sammanfattning.....	4
Inledning.....	6
Föreslagen plan.....	8
Alternativ	10
Lagskydd och plansituation.....	11
Rekreation och friluftsliv.....	12
Naturmiljö, geologi och vattenkvalitet.....	19
Konsekvenser i relation till lagskydd.....	27
Konsekvenser av nollalternativet.....	28
Konsekvenser i relation till miljömål.....	30
Uppföljning	32
Referenser.....	33

Sammanfattning

Föreslagen plan

Detaljplanens syfte är att skapa förutsättningar för åretruntboende, fler bostäder och förskola. Planens syfte är också att säkerställa kvarvarande naturområden för att öka kvaliteten i dessa områden. Detaljplanen omfattar cirka 55 hektar mark. Detaljplanen har föregåtts av ett detaljplaneprogram framtaget av kommunen 2010.

Nuläge

Planområdet är i dag påtagligt grönt med stora tomter med naturmark och ett stort antal träd och ett antal områden med natur utanför tomterna. Äldre och skyddsvärda träd är dock en bristvara. Av skyddsvärda arter är ett antal signalarter kända, varav grön sköldmossa, känd från naturvärdesområde 31, är skyddad enligt artskyddsförordningen (art- och habitatdirektivart).

Bebyggelsen består av fritidshus och tidigare fritidshus som har permanentats. Bostäderna har enskilda avlopp.

Möjligheterna för rekreation består främst i tillgången till Norrbyskogen öster om planområdet, en del av Norrbyskogen ingår i planområdet. Möjligheten att komma nära Drevvikens strand är begränsad till ett par platser eftersom större delen av strandområdet är privat strandmark.

Samlad bedömning

Planens förhållande till lagskydd

Planen bedöms förenlig med strandskyddets intentioner.

Planen bedöms ge förutsättningar för att gällande miljökvalitetsnormer för Drevvikens vatten kommer att kunna uppnås.

Planens viktigaste konsekvenser

Planens största negativa konsekvenser för rekreation och friluftsliv är att delar av Norrbyskogen bebyggs och att rekreationsmöjligheten i dessa delar går förlorad. Norrbyskogen blir också mindre tillgänglig och mer avlägsen från delar av bostäderna i området. Upplevelsen av skogskänsla och öppet landskap försvagas.

Bebyggelseutvecklingen i Norrby överensstämmer med förslag till anpassning som ges i landskapsanalysen (Ekologigruppen 2015), där det bland annat framhålls som viktigt att bevara den naturlika karaktären på tomterna genom att undvika schaktning och sprängning. Vidare framhölls där vikten av att skapa tydligare entréer till Norrbyskogen, tillföra parkmiljö, och att skapa tydliga gränser mellan privat och offentlig mark. Den planerade parken har placerats centralt och är lättillgänglig.

Delar av naturmarken inom planområdet med vissa naturvärden (klass 4) tas i anspråk samtidigt som kvaliteten på de kvarvarande naturområdena stärks genom en ändamålsenlig skötsel. Detta innebär sammantaget inga eller obetydligt negativa konsekvenser.

Om nederbörden på den planerade bebyggelsen längst i öster inte tillförs sumpskogen som hittills riskeras stora negativa konsekvenser för sumpskogens naturvärden.

Planens konsekvenser för skyddsvärda arter bedöms på längre sikt bli starkt positiva genom den målinriktade skötsel som planeras och det marklov för grövre träd som införs.

Små negativa konsekvenser för ekologiska samband förväntas när delar av Norrbyskogen inom planområdet bebyggs.

Figur 1. Konsekvenser med planförslaget.

Rekreation och friluftsliv	-1 Små negativa konsekvenser då bostadsnära natur försvinner.	
	+1 Möjlighet att åstadkomma små positiva konsekvenser för tillgänglighet och orienterbarhet.	
	+ 2 Märkbara positiva konsekvenser eftersom upplevelsen av områdets fågelliv stärks med planerade fågelöar.	
	-2 Risk för märkbara negativa konsekvenser för upplevelsen av allmän platsmark och kvartersmark.	
	-2 Märkbara negativa konsekvenser då upplevelsen av skogskänslan minskas, samt att det öppna landskapet påverkas.	
	+1 Små positiva konsekvenser i och med planerad ny park och väl tilltagen förskolegård.	
Naturmiljö, geologi och vattenkvalitet	-1 Inga eller obetydliga negativa konsekvenser när naturmark med visst naturvärde tas i anspråk samtidigt som kvalitén för kvarvarande naturmark utvecklas genom målinriktad skötsel.	
	-3 Risk för stora negativa konsekvenser om sumpskog med påtagligt naturvärde påverkas.	
	+2 Märkbara positiva konsekvenser för skyddsvärda arter på längre sikt tack vare målinriktad skötsel av naturmark.	
	-1 Små negativa konsekvenser för ekologiska samband genom att naturmark bebyggs, samtidigt som kvalitén för kvarvarande naturområden stärks.	
	+2 Förutsättningar för märkbart positiva konsekvenser för Drevvikens vattenkvalitet när möjlighet ges att ansluta befintlig bebyggelse till kommunalt avlopp.	
	+2 Möjligheter till märkbart positiva konsekvenser för Drevvikens vattenkvalitet när nytt system för dagvattenhantering anläggs.	

Nollalternativet

I nollalternativet antas att ingen bebyggelse i Norrby eller i Norrbyskogen planeras, vilket innebär att Norrbyskogen behålls. Detta är positivt eftersom det är grönområden som är lätta att ta sig till för närboende. God tillgång till grönytor leder till god folkhälsa och motivationen till fysisk aktivitet ökar ju mer lättillgängliga grönytor är.

Rekreationsmöjligheterna i södra Norrby är främst knutet till ridbana, fotbollsplan, utsikt över Drevviken och de möjligheter till rekreation som finns knutet till Norrbyskogen. Vid ett nollalternativ kommer rekreationsmöjligheterna att finnas kvar, det kan dock förväntas innebära att skötseln av rekreationsområdena inte ökar vilket kan göra att kvalitén försämras. Det innebär dock inte att stora negativa konsekvenser kan förväntas.

Nollalternativets konsekvenser för värdefulla naturområdet bedöms sammantaget som varken sämre eller bättre jämfört med planen. Nollalternativet bedöms sammantaget och långsiktigt ge sämre förutsättningar för skyddsvärda arter. Skillnaderna mellan nollalternativet och planen vad gäller konsekvenserna för ekologiska samband bedöms som små.

Nollalternativets konsekvenser för vattenkvaliteten i Drevviken bedöms som påtagligt sämre jämfört med planen.

Inledning

Denna miljökonsekvensbeskrivning har utarbetats av Ekologigruppen AB på uppdrag av Haninge kommun, där Sofia Anesäter Olsson varit kontaktperson.

Miljökonsekvensbeskrivningen utgör en MKB enligt plan- och bygglagen och de kompletterande bestämmelserna i miljöbalken samt förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Miljöbedömningsprocessen

Haninge kommun har beställt denna miljökonsekvensbeskrivning av Ekologigruppen utifrån den behovsbedömning som genomförts inför arbetet med planen.

Ekologigruppen har kommit in i ett relativt tidigt skede i planprocessen och har kunnat ge övergripande synpunkter på utkast till planens utformning. Ekologigruppen sammanfattade synpunkter på detta tidiga utkast i form av ett PM till kommunen i juni 2016.

Ekologigruppens PM utgjorde sedan ett underlag för kommunens fortsatta arbete med planen och det tidiga utkast till planbeskrivning och plankarta som kommunen överlämnade till Ekologigruppen i januari 2017. Ekologigruppen lämnade samlade synpunkter på detta tidiga utkast till plan, vilka i sin tur låg till grund för det utkast till plan som föreliggande miljökonsekvensbeskrivning utgått från.

Avgränsningar

Miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning grundar sig på kommunens beställning till Ekologigruppen som i sin tur grundas på den behovsbedömning som genomförts inför planarbetet. Ekologigruppens uppdrag har således bestått i att beskriva konsekvenser för naturvärden, skyddsvärda arter, ekologiska samband, värden för rekreation och påverkan på Drevviken.

Alternativ

Alternativa utformningar av planen har diskuterats av kommunen internt under arbetets gång och mellan kommunen och Ekologigruppen under kommunens arbete med planen. I planbeskrivningen beskrivs dock inte de alternativa utformningar av planen som övervägts i arbetet. I detta MKB-dokument bedöms därför endast planförslaget samt ett nollalternativ.

Metodik

Bedömningarna i denna miljökonsekvensbeskrivning grundar sig i stor utsträckning på de beskrivningar av naturvärden och rekreativa värden som genomfördes av Ekologigruppen 2015 i den landskapsanalys och naturvärdesbedömning som då utarbetades för området.

Konsekvensskala

Konsekvenser har bedömts från noll till fyra med såväl positiva som negativa konsekvenser. Skalan av konsekvenser relaterar till det värde som berörs, men också till miljöpåverkans relation till miljökvalitetsnormer, nationella riktvärden, gränsvärden och miljömål.

Figur 2. Konsekvensskala som används vid bedömningarna.

MKB Dp Norrby södra
2017-05-12

Konsekvenser	Naturvärden, kultur, rekreation	Hälsa och säkerhet
+ 4, Mycket stora	Betydande förbättrande påverkan på riksobjekt eller regionalt värdefulla objekt.	Bidrar till att tydligt förbättra nuvarande överskridna MKN, rikt- och gränsvärden .
+ 3, Stora	Begränsad positiv påverkan på riksobjekt eller regionala värden, <i>eller</i> betydande positiv påverkan på kommunala värden.	Bidrar till att förbättra nuvarande överskridna MKN, rikt- och gränsvärden .
+ 2, Märkbara	Liten positiv påverkan på riksobjekt eller regionala värden <i>eller</i> begränsad påverkan på kommunala värden <i>eller</i> omfattande påverkan på större lokala värden.	Förbättrar delvis nationella MKN, rikt- eller gränsvärden .
+ 1, Små	Liten positiv påverkan på kommunala värden <i>eller</i> mindre konsekvenser för lokala värden.	Uppfyller MKN och nationella rikt- och gränsvärden , men kan på ett icke betydelsefullt sätt förbättra aspekter av dessa.
+/-0, Inga eller obetydliga	Inga påvisbara effekter eller konsekvenser som saknar betydelse för de kända värdena	Inga påvisbara effekter eller konsekvenser som saknar betydelse för de kända värdena.
- 1, Små	Liten negativ påverkan på kommunala värden, eller mindre konsekvenser för lokala värden.	Uppfyller MKN och nationella rikt- och gränsvärden, men kan på ett icke betydelsefullt sätt motverka aspekter av dessa.
- 2, Märkbara	Liten negativ påverkan på riksobjekt eller regionala värden eller begränsad påverkan på kommunala värden eller omfattande påverkan på större lokala värden.	Uppfyller MKN, men inte i alla dess aspekter. Uppfyller huvudsakligen nationella rikt- eller gränsvärden, men inte i alla dess delar eller avseenden.
- 3, Stora	Begränsad negativ påverkan på riksobjekt eller regionala värden eller betydande påverkan på värden av kommunalt intresse.	Riskerar att överskrida miljökvalitetsnormer eller nationella rikt- eller gränsvärden för miljö
- 4, Mycket stora	Betydande negativ påverkan på riksobjekt eller regionalt värdefulla objekt.	Överskrider tydligt miljökvalitetsnormer eller nationella rikt- eller gränsvärden för miljö

Osäkerhet i bedömningarna

Ekologigruppen anser att underlaget till bedömningarna är tillräckligt då särskilda underlagsrapporter tagits fram specifikt inför detaljplaneförslaget. Osäkerheten i bedömningarna ses som låg.

Föreslagen plan

Denna miljökonsekvensbeskrivning har genomförts för samrådshandling av detaljplan för Norrby, södra etappen, Opp-Norrby 2:494 m.fl. Planhandlingarna består av planbeskrivning (2017-04-21), plankarta (2017-02-17) och illustrationsplan (2017-02-20), se referenslistan för närmare referenser.

Syftet med planen/projektet

Detaljplanens syfte, så som det beskrivs i planbeskrivningen, är att skapa förutsättningar för åretruntboende i området genom att ge fastighetsägarna större byggrätter och möjliggöra kommunalt vatten- och avlopp samt en förbättring av vägnätet. Utöver det kommer detaljplanen att möjliggöra uppförande av en ny förskola, anläggande av en park och nya bostäder i form av villor, radhus, parhus och kedjehus. Planens syfte är även att säkerställa flera naturområden med syfte att öka kvarvarande naturområdets värde och tillgänglighet för rekreation.

Planens innehåll

Planområdet omfattar cirka 55 hektar och utgörs idag av 135 fastigheter. Marken ägs till större delen av privatpersoner men det finns även större markägare, nämligen Skanska mark och exploatering, Skanska Fastigheter, Turbinen Förvaltning AB och Haninge kommun.

Norrby etablerades som ett fritidshusområde på 1920-talet. Bebyggelsen består av mindre villor och egnahemsbyggnader, små sportstugor och större fritidshus. Områdets tomter varierar mellan 1 000 – 3 000 kvadratmeter och är generellt större än villatomter normalt inom kommunen.

Utöver enbostadshus ska planen även möjliggöra för tätare bebyggelse i form av radhus, parhus och kedjehus. Den tätare bebyggelsen bedöms vara ett positivt komplement till småhusbebyggelsen och ge förutsättningar för en varierad bebyggelseutveckling inom området.

Planens påverkan och effekter

Nedan presenteras en översikt över den påverkan som projektet bedöms föra med sig. En sådan översikt görs i enlighet med internationell MKB-praxis. Syftet är att lyfta fram de delar av projektet som kan påverka miljön vad gäller de aspekter som MKB:n omfattar. Här tas ingen hänsyn till om påverkan är positiv eller negativ, stor eller liten. MKB:n beskriver sedan konsekvenserna för denna påverkan och bedömer då om konsekvenserna är stora eller små, positiva eller negativa.

Landskapsbilden förändras

Planens genomförande kommer att ändra landskapsbilden.

Ny bebyggelse på naturmark

Planförslaget innebär uppförande av byggnader på naturmark, vilket innebär att natur av olika naturtyper kommer att omvandlas till bebyggd mark. Även tillkommande vägar och breddning av befintliga vägar tar naturmark i anspråk. Detta påverkar den biologiska mångfalden, skapar ökad uppdelning av landskapet (fragmentering) och innebär viss grad av barriäreffekter för ekologiska spridningssamband. Rekreativvärden påverkas när upplevelsekvantiteter förändras och tillgängligheten förändras.

Nya vägar

Nya vägar ger effekter för trafiksäkerhet och buller.

Markdränering, ökad ytavrinning från hårdgjorda ytor, samt ökad avrinning

Planförslaget kommer att medföra olika typer av markarbeten såsom väganläggning, grundläggning, dränering, ledningsdragning med mera. Yt- och markvattenförhållandena väntas då påverkas. Uppsamling och omledning av nederbörd kan påverka den naturliga hydrologin inte minst i våtmarker.

Andelen hårdgjorda ytor kommer att öka, vilket medför ökad ytavrinning. Dagvatten kommer att belastas av föroreningar från trafik och andra föroreningar från hårdgjorda ytor.

Byggande i strandområdet

När naturmark i strandnära lägen tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar kan människors tillgänglighet till och upplevelse av området påverkas. Även förutsättningarna för naturtyper, växter och djur kan påverkas.

Fler boende

Planförslaget ger förändringar i besöksstryck på naturområden och aktiviteter. Möjligheter till att utveckla nya aktiviteter och verksamheter kopplade till naturrekreation kommer att påverkas.

Alternativ

Inga alternativa utformningar har beskrivits i planförslaget. Detta motiveras av kommunen med att ett antal avvägningar har gjorts, vilka påverkat utformningen av planen. Bland annat har man värderat vilka delar av området som är lämpliga att bebygga, vilka fastigheter som är lämpliga att stycka och vad som är en lämplig minsta tomtstorlek. Därmed har flera alternativa utformningar valts bort.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att planen inte fastställs och inte genomförs. Nollalternativet skulle medföra att kommunalt vatten och avlopp inte anläggs för området, vilket i sin tur innebär att nya bygglov inte kommer att ges för området. Vidare kommer skötselplaner för att utveckla områdets naturmark inte att tas fram i nollalternativet.

Den västra delen av Norrbyskogen som ingår i planområdet kommer inte att tas i anspråk i nollalternativet. För denna del och för Norrbyskogen öster om planområdet förutsätts att skogen även fortsättningsvis är obebyggd och sköts med ett lågintensivt skogsbruk av samma slag som i dagsläget.

Plansituation

Detaljplanen för Norrby, södra etappen har föregåtts av ett detaljplaneprogram som togs fram av kommunen 2010.

Planområdet anges som "gles stadsbygd" och utgör även en del av ett större område som anges som "förändringsområde" i Översiktsplan 2030 för Haninge kommun.

Lagskydd

Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 3 kap. MB

Haninge kommun har inte avgränsat ESKO-områden (Ekologiskt särskilt känsliga områden) utan arbetar istället utifrån de naturvärdesområden som redovisas i kommunens naturvårdsplan. Betydande delar av Norrbyskogen är utpekade som områden med naturvärde klass 2 eller klass 3 i kommunens naturvårdsplan. Den östra delen av planområdet berörs åtminstone delvis av dessa värdeområden.

Inga riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken berörs av planen.

Särskilda bestämmelser om hushållning med mark och vatten enligt 4 kap. MB

Inga riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken berörs av planen.

Miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. MB

Miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten

Vattenmyndigheten har ställt upp miljökvalitetsnormer, MKN, för yt- och grundvatten för landets så kallade vattenförekomster, enligt 5 kap. miljöbalken och 4 kap. förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Drevviken är en vattenförekomst enligt EU:s vattendirektiv.

Enligt MKN ska god ekologisk och kemisk status för ytvattenförekomster vara uppnådd år 2021, med förlängning till 2027.

Planens konsekvenser rörande vattenkvalitet diskuteras nedan.

Skydd av områden enligt 7 kap. MB

Skyddade områden finns närmast i form av naturreservat i norr på andra sidan kommungränsen, i och i anslutning till Drevviken. Inga skyddade områden bedöms bli berörda av planen.

Strandskydd gäller inom planområdet med 100 meter från Drevvikens strand.

Rekreation och friluftsliv

Bedömningar för rekreation och friluftsliv utgår främst från landskapsanalys för Norrby som Ekologigruppen tog fram hösten 2015, där värden för rekreation beskrivs. Landskapsanalysen gjordes utifrån Ekologigruppens metod för rekreationsanalys för hela Norrby och delar av Norrbyskogen.

Rekreation och friluftsliv i nuläget

Möjligheten till rekreation i området ligger främst i närheten till Norrbyskogen. I övrigt är bebyggelseområdets karaktär småskalig och har till stor del karaktär av ett skogslandskap. Den närliggande Norrbyskogen är ett viktigt rekreationsområde i den norra delen av Haninge kommun.

Upplevelsevärdena är skogskänsla, orördhet och mystik, utblickar och öppna landskap, vattenkontakt samt aktivitet och utmaning. De funktioner som finns är främst kopplade till naturupplevelser; vild natur, naturlek, vandring, promenad samt bär- och svampplockning. Vid Drevviken finns möjlighet att komma nära vattnet vid ett par ställen där små vägar i stråk omgivna av tomter leder ner till vattnet.

Ett problem är dock att stora delar av området saknar upplevelsevärden och den rekreativa strukturen är svåräst. Det gäller hela Norrby, men kanske allra mest i södra delen. Det som försvårar rekreation är att området är kuperat och att det saknas entréer till Norrbyskogen.

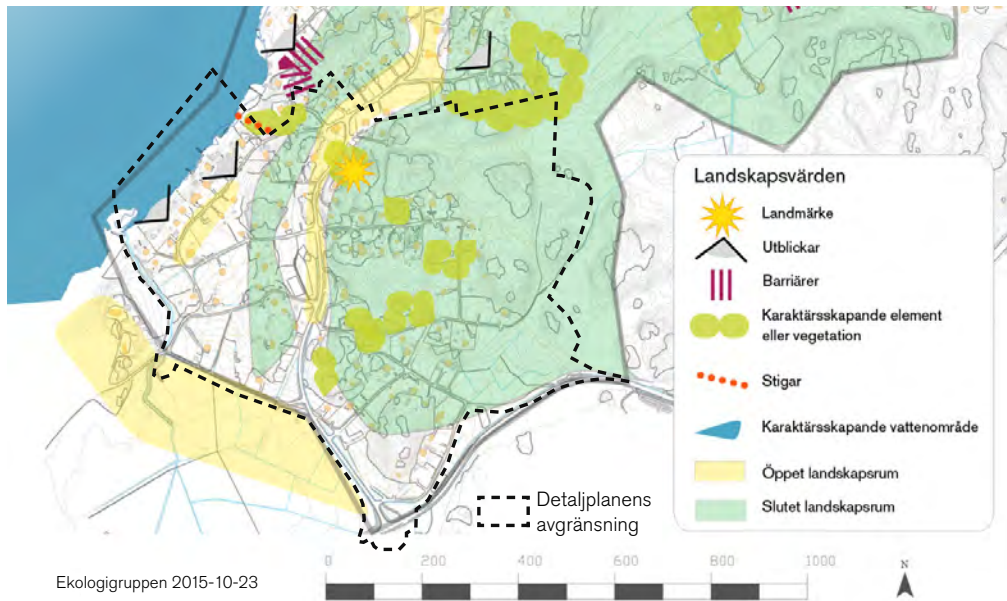
Norrbyskogens läge
mellan Hanvedenkilen
och Tyrestakilen

Figur 3. Norrbyområdet och Norrbyskogens läge mellan Tyrestakilen och Hanvedenkilen.

Strukturer och tillgänglighet till rekreation

MKB Dp Norrby södra
2017-05-12

Figur 4. Rekreativvärden för struktur och tillgänglighet. Del av karta från Ekologigruppens landskapsanalys 2015, nu med detaljplaneområdet markerat.

Figur 5. Schematisk bild över tomter i Norrby, där skogen och naturmarken är svår att utläsa som privat eller välkomnande. Figur från Ekologigruppens landskapsanalys 2015.

Strukturer och tillgänglighet

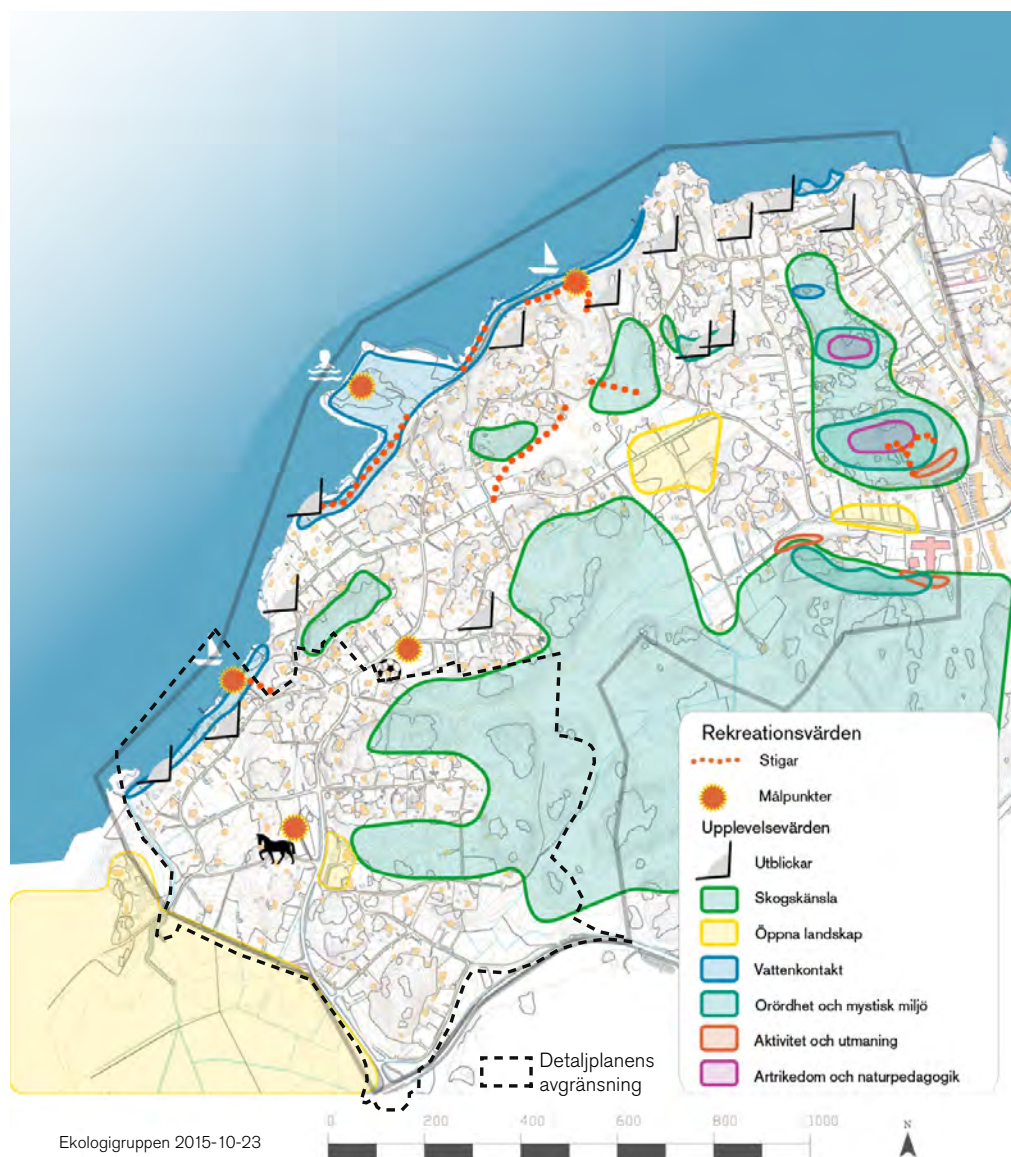
Med rekreativa strukturer menas fysiska strukturer inom ett område som påverkar hur man rör sig inom och hur man hittar i området. Dessa strukturer kan vara vägar, stigar, utsiktsplatser, målpunkter, barriärer och landmärken. Strukturerna kan vara lokalt, kommunalt, regionalt eller nationellt intressanta.

- Områdets karaktär är småskalig och präglas till största del av ett kuperat skogslandskap. Bebyggelsen är gles och detta har medfört att ursprunglig vegetation och naturmark till stor del har bevarats, vilket också ger området dess lummiga och skogslika karaktär, blandat med ett mer öppet landskap längs Norrbyvägen.
- Karaktärsfulla element är framför allt klippor och stora höjdskillnader, bergsklippor. Dessa är vanliga i Stockholmstraktens landskap med förkastningsbranter, och det kan ses som ett regionalt värde att de hittills är bevarade. En klippa är i landskapsanalysen utmärkt som landmärke.
- Den södra och i synnerhet den sydvästra delen av området är inte alls lika kuperad som den norra delen och uppvisar en annan karaktär. Här är karaktären öppen och mer flack, och det finns spår av gammal åkermark och åkerholmar, här slutar Norrby och det stora öppna landskapsrummet vid Norrby Gärde tar vid - en öppen gräsmark av helt annan karaktär än Norrby.
- Det finns en stor otydlighet kring var skog och naturmark är offentlig, inte minst för att de flesta villatomter vetter mot skogen och det saknas en tydlig gräns. Som besökare eller förbipasserande kan det därför vara svårt att veta var man är välkommen och vad som är privat mark.
- Den södra delen av Norrby präglas till viss del av utsikt mot Drevviken, och tillgängligheten till vattnet bygger på två små släpp. Släppen är små vägar, men är relativt inbjudande och leder besökaren till strandkanten där informella båtplatser finns. Det är mer av utsiktsplats över Drevviken med främst lokalt värde för boende i området. Släppen är svåra att hitta till, de omges av privat mark. Vattenkontakten bygger på de två släppen, men ger ingen möjlighet till stråk längs med strandlinjen då privata tomter löper hela vägen ner till stranden.
- Naturmarken som inte är bebyggd är tidvis kuperad mot Norrbyskogen och det finns en del barriärer i form av klippväggar och höga höjdskillnader.
- Inom planområdet, liksom i angränsande delar av Norrbyskogen saknas ett välutvecklat stigsystem. Även vägnätet saknar hierarki och kan tidvis upplevas som svårt att orientera sig i. Norrbyskogen är otillgänglig och svår att nå från de södra delarna av Norrby – här finns få entréer och stor otydlighet.

Upplevelsevärden och funktioner

Upplevelsevärden och funktioner

Med upplevelsevärden avses typiska naturupplevelser enligt definitioner som utarbetats av bl.a. Stockholms regionplane- och trafikkontor under arbetet med upplevelsevärden i Stockholms gröna kilar. Det kan vara t.ex. skogskänsla, orördhet, eller vackra utblickar (RTK 2004). Med funktioner menas hur en plats används. Finns det exempelvis möjlighet att plocka bär och svamp, sitta i solen, bada, spela boll.

Figur 6. Rekreativvärden: Upplevelser och funktioner. Från Ekologigruppens landskapsanalys 2015, nu med detaljplaneområdet markerat.

Norrby skogen är ett viktigt närrekreativområde för boende i Norrby. De upplevelsevärden som finns i Norrby skogen är *skogskänsla*, *utblickar*, *öppna landskap* och *vattenkontakt*.

Utblickar, öppna landskap och vattenkontakt

Från Sjövägen finns möjlighet till *utblickar* och *vattenkontakt* vid promenader, men ett antal bostadshus och privata tomter gör själva stranden otillgänglig. Två släpp mot Drevviken finns, men de upplevs idag privatiserade. Vid det norra släppet ligger några båtar förtöjda, vilket visar på möjlighet till *båtliv*. *Utsiktsplatser* finns även i form av höga klippor, en tydlig *landform* med betydelse för landskapsbilden.

Bebyggelsen i den södra delen av Norrby präglas av att ligga i *öppet landskap*, samt ligger intill det öppna Norrby gårde, sydväst om plangränsen.

Skogskänsla

Skogskänsla finns främst i Norrby skogen i östra delen av planområdet, men även i de lite mindre skogsområdena som finns insprängda mellan bebyggelsen. I skogskänslaområdena är man helt omgiven av skog och bullernivån är låg. Det finns heller inga störande anläggningar. Upplevelsen av skogsmiljöerna kan till viss del störas av att det är

svårt att utläsa var gränsen mot privat tomtmark går. Den del som analyseras här, den södra delen av Norrbyskogen är inte lika intressant för upplevelser och friluftsliv som den norra. I Norrbyskogen och de mindre naturområdena insprängda i bebyggelsen ger möjlighet till funktioner som: *naturupplevelser* i form av *skogskänsla* och *vild natur*, *naturlek*, *vandring*, *promenader* och *svamp- och bärplockning*. Här erbjuds även möjligheter till *naturstudier* och de större skogsområdena där man kan finna *ro* fungerar även som *gröna oaser*.

Övriga möjligheter till aktivitet

Ridning finns som rekreativ möjlighet i form av flera hästagar och en paddock, men är inte tillgängligt för allmänheten då det inte finns ett allmänt stall/ridskola.

Fotbollsplan finns precis norr om gränsen för etapp 1, den är viktig för *bollspel* och ger också utrymme för *evenemang*. Intill fotbollsplanen finns även möjlighet att åka *pulka*.

Rekreation utifrån ekosystemtjänster

Flera av upplevelsevärdena för rekreation och friluftsliv kommer av ekosystemtjänster, där de flesta är kulturella.

Till de **kulturella ekosystemtjänsterna** räknas bland annat vackra utblickar och möjlighet till skogskänsla, ro och lek.

Konsekvenser av föreslagen plan

Planens största negativa konsekvenser är att delar av Norrbyskogen bebyggs och att rekreativ möjlighet i dessa delar går förlorad. Norrbyskogen blir också mindre tillgänglig och mer avlägsen från delar av bostäderna i området. Upplevelsen av skogskänsla och öppet landskap försvagas.

Bebyggelseutvecklingen i Norrby överensstämmer med förslag till anpassning som ges i landskapsanalysen (Ekologigruppen 2015), där det bland annat framhålls som viktigt att bevara den naturlika karaktären på tomterna genom att undvika schaktning och sprängning. Vidare framhölls där vikten av att skapa tydligare entréer till Norrbyskogen, tillföra parkmiljö, och skapa tydliga gränser mellan privat och offentlig mark. Den planerade parken har placerats centralt och är lättillgänglig.

Konsekvenser för strukturer och tillgänglighet

- 1 Små negativa konsekvenser då bostadsnära natur försvinner

Den bostadsnära naturens kvalitet och möjligheterna till rekreation kommer att försämrats genom att en hel del bostäder kommer få minskad närhet till Norrbyskogen när naturmark i områdets östra del bebyggs. För alla bostäder uppfylls dock Boverkets rekommendation om maximalt 300 meter till park- eller naturområden, framförallt tack vare en tydligare programmering av park och natur i bebyggelseområdet.

+1 Möjlighet att åstadkomma små positiva konsekvenser för tillgänglighet och orienterbarhet

Planbeskrivningen beskriver att tre entréer till Norrbyskogen ska säkerställas. Entréerna planläggs som natur, och kan framöver förtydligas genom besöksparkering eller skyltar. I anslutning till entréerna bör också stråk/stigsystem in i Norrbyskogen anläggas, åtgärder som åtminstone delvis ligger utanför planområdet. Stigar skulle ge nya möjligheter för människor att lättare hitta in i skogen.

Planen ökar inte möjligheten till vattenkontakt, men tillgängliggör de två befintliga släppen mot Drevviken eftersom de planläggs som natur. Däremot ökar inte möjligheterna för rörelse längs med strandlinjen vid Drevviken, eftersom strandlinjen fortsatt kommer att vara privat tomtmark. En negativ effekt är att fler boende ökar

besöksstrycket på att komma nära vattnet, och antalet platser där man kan komma nära vattnet är för få i förhållande till detta ökade behov.

MKB Dp Norrby södra
2017-05-12

Planen anger en tydligare väghierarki jämfört med nuvarande vägsystem. Längs Norrbyvägen anläggs gång- och cykelväg, längs Smultronvägen föreslås en cykelväg och längs ytterligare ett antal vägar möjliggörs för gångvägar.

-2 Risk för märkbara negativa konsekvenser för upplevelsen av allmän platsmark och kvartersmark.

Det finns risk för negativa konsekvenser för den upplevda tillgängligheten till allmän platsmark. Planen anger, men ställer inga krav på, att fastighetsägare utan bygglov har rätt att sätta upp plank, staket eller liknande för att tydliggöra vad som är privat och allmän mark.

Konsekvenser för upplevelsevärden och funktioner

-2 Märkbara negativa konsekvenser då upplevelsen av skogskänslan minskar, samt att det öppna landskapet påverkas.

Områdets upplevelsevärden främst i form av skogskänsla men även vad gäller öppna landskap kommer att försämras då delar av Norrbyskogen tas i anspråk och vissa öppna landskapsrum inom planområdet bebyggs. Effekten för öppna landskap längs Norrbyvägen blir att landskapet upplevs som mer bebyggt än öppet, vilket förändrar landskapsbilden. Effekten för skogskänslan blir att rekreationsmöjligheten och den kulturella ekosystemtjänsten "tysta områden" minskar.

Norrby är ett område som idag karaktäriseras av lugn, ro och skogskänsla. I en framtid med fler boende i Norrby och förtätning i närliggande områden kommer Norrbyskogens betydelse som rekreationsmiljö att vara viktig och i detta perspektiv ger varje bit av Norrbyskogen som exploateras en negativ konsekvens. Upplevelsen av den kuperade skogsmarken inom planområdet kommer också att försämras när ytterligare mark bebyggs och blir hårdgjord. Dock har planen tydliga riktlinjer för hur anpassning ska göras vid placeringen av husen och att sprängning ska undvikas, vilket förväntas mildra konsekvenserna. Planen ökar inte möjligheten till vattenkontakt.

+1 Små positiva konsekvenser i och med planerad ny park och väl tilltagen förskolegård.

Konsekvenser för målpunkter i Norrby är positiva då en planlagd park på 3 200 kvadratmeter placeras på central plats. Den planerade parken ligger i plan tillgänglig terräng, till skillnad från de planlagda naturområdena i vilka terrängen är mer kuperad och svårtillgänglig. Konsekvensen innebär att ridbanan försvinner, men den har i dagsläget endast värden för den privata ridanläggningen. Parken kommer att vara allmän platsmark och tillgänglig för alla. Dock saknas en tydlig lekplats. Kommunens översiktsplan för 2030 har en riktlinje kring detta "En lekplats eller allaktivitetsyta finns inom 500 meters gångavstånd".

Den planerade förskolegården har en väl tilltagen gård, omkring 5 000 kvadratmeter, vilket uppfyller Boverkets rekommendation. "Ett rimligt dimensionerande mått utifrån antalet barn kan vara 40 kvadratmeter friyta per barn i förskolan och 30 kvadratmeter friyta per barn i grundskolan." Forskning visar att den totala storleken på friytan helst bör överstiga 3 000 kvadratmeter. På en gård som är mindre, oavsett antal barn, kan en barngrupp få svårt att utveckla lek och socialt samspel på ett sätt som tillgodoser deras behov.

Konsekvenser i relation till lagskydd

Konsekvenser i relation till strandskydd

Strandskyddets intention är att trygga allmänhetens tillgång till stränder, främst tillgången till strandlinjen och upplevelse med vattenkontakt.

Strandlinjen längs Drevviken har ett strandskydd på 100 meter idag, och är relativt otillgängligt på grund av att stora delar utgörs av privat tomtmark.

Vid en ökad exploatering i Norrby kommer fler människor bo i Norrby, varför tillgången till Drevviken är liten i förhållande till antal boende. Den aktuella planen anger att inom de områden som omfattas av detaljplanen kan strandskyddet upphävas, under förutsättning att det finns särskilda skäl till det. Kommunen har som avsikt att upphäva strandskyddet på privata bostadsfastigheter på land, delar som idag redan är otillgängliga för rekreation. Detta ger därför inga direkta konsekvenser. Strandskyddet ska bevaras på områden med bland annat natur. Planen anger två släpp med natur mot Drevviken.

Förslag till åtgärder

- Säkerställ att bebyggelsen avgränsas mot naturmarken genom att skriva in att staket kring kvartersmark ska uppföras, nuvarande planbeskrivning beskriver endast möjligheten.
- Säkra tillgängligheten till rekreationsmöjlighet i Norrbyskogen på lång sikt, genom att säkerställa ett underhåll av släppen mot Norrbyskogen. Ett sätt att fortsätta jobba med stig-system är att göra det i arbetet med skötselplaner för naturområdena. Nu säger planbeskrivningen bara att det är möjligt.
- Utveckla natur-släppen inom bebyggelseområdet till utsiktsplatser eller andra möjligheter till aktivitet för att skapa större attraktion. Nu säger planbeskrivningen bara att det är möjligt.
- Säkerställ tillgängligheten mot Drevviken med skötselplan, skyltar osv. Nu säger planbeskrivningen bara att det är möjligt.
- Skapa fler målpunkter: Lekplats, park, löpträning och skidspår är möjliga målpunkter som kan passa i Norrbys landskap och fylla ett behov för iordningsställd rekreation och utevistelse. Områden som passar för detta är exempelvis de sammanhängande skogsområdena för lekplats och löpspår, öppna ytor längs Norrbyskogen för skidspår.

Konsekvenser av nollalternativet

I nollalternativet antas att ingen bebyggelse i Norrby eller i Norrbyskogen planeras, vilket innebär att Norrbyskogen bibehålls. Detta är positivt eftersom det är grönområden som är lätta att ta sig till för närboende. God tillgång till grönytor leder till god folkhälsa och motivationen till fysisk aktivitet ökar ju mer lättillgängliga grönytorna är.

Rekreationsmöjligheterna i södra Norrby är främst knutet till ridbana, fotbollsplan, utsikt över Drevviken och de möjligheter till rekreation som finns knutet till Norrbyskogen. Vid ett nollalternativ kommer rekreationsmöjligheterna att finnas kvar, det kan dock förväntas innebära att skötseln av rekreationsområdena inte ökar vilket kan göra att kvaliteten försämras. Det innebär dock inte att stora negativa konsekvenser kan förväntas.

Beskrivningar och bedömningar i detta avsnitt grundar sig i första hand på den landskapsanalys och naturvärdesbedömning av Norrby-området som genomfördes under 2015 (Ekologigruppen 2015).

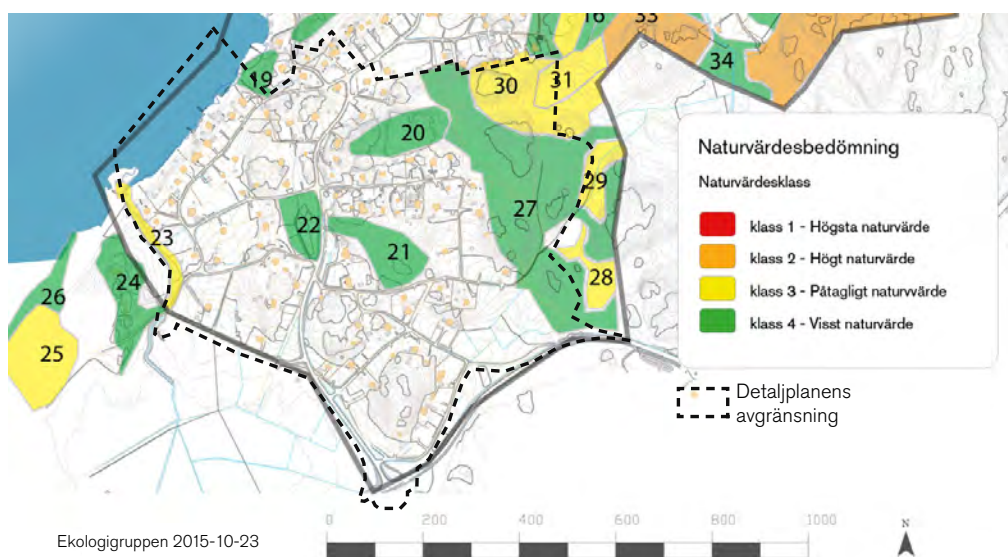
Biologiska värden i nuläget

Planområdet är i dagsläget överlag mycket grönt, med ett stort antal träd på tomterna och med stor andel relativt naturlig markvegetation. Flertalet träd utgörs av tall, gran, björk och asp. Ädla lövträd är sällsynta. Antalet träd som är gamla (över 100 år) är litet. Skyddsvärda träd inventerades i hela Norrby-området 2015 (Ekologigruppen 2015). Inga träd som uppfyllde kraven på skyddsvärda träd återfanns emellertid.

Områdets läge och gröna karaktär innebär av allt att döma att det har stor betydelse för spridning av arter.

Inom området finns flera helt obebyggda områden med skogsmark som är upp till en eller ett par hektar stora. I östra delen av detaljplaneområdet ingår en sammanhängande yta skog som är cirka 15 hektar och som utgör den västra delen av Norrbyskogen.

En större del av den obebyggda naturmarken har i naturinventeringen (Ekologigruppen 2015) bedömts ha visst naturvärde, klass 4. Vissa delar, främst i östra delen, men även åfåran i sydväst, har dock bedömts nå upp till klass 3 (påtagligt naturvärde).

Figur 7. Värdefulla naturområden. Del av karta från Ekologigruppens landskapsanalys 2015, nu med detaljplaneområdet markerat.

Värdefulla naturområden

Följande naturvärdesområden som karterades och bedömdes 2015 (Ekologigruppen 2015) ligger helt eller delvis inom detaljplaneområdet.

19 (del av). Triviallövskog utmed Drevviken, naturvärde klass 4

Värde för insekter, fåglar, groddjur och fladdermöss.

20. Hällmarkstallskog, naturvärde klass 4

Litet inslag av äldre tall.

21. Hällmarkstallskog, naturvärde klass 4

Litet inslag av äldre tall.

22. Triviallövskog och öppen gräsmark, naturvärde klass 3

Värde för insekter och fåglar.

23. Vattendrag med lövträdsbård, naturvärde klass 3

Vattendrag kantat av en lövträdsbård med framför allt klibbal, vilket gör att vattenmiljön är ordentligt beskuggad.

Viktiga ekologiska strukturer

Beskuggat vattendrag. Lövträdsbård.

27. Barrblandskog i Norrbyskogen, naturvärde klass 4

Påverkad av skogsbruk men vissa ekologiska strukturer förekommer ändå. Delområdena fyller en ekologisk funktion då de binder samman värdekärnor inom Norrbyskogen.

29 (del av). Bergbrant med gammal skog, klass 3

Skogen är olikåldrig med inslag av gamla träd av framför allt asp och gran. Vissa aspar är senvuxna och hålträd av asp förekommer. Äldre tall på de torrare partierna.

Viktiga ekologiska strukturer

Flerskiktad skog, inslag av äldre tall och förekomst av signalart. Goda förutsättningar för vissa artförekomster.

Signalarter för värdefull skogsmark

Barkticka.

30. Barrblandskog, klass 3

Gammal barrblandskog. Gammal och olikåldrig skog, dominerad av högvuxen grandominerad barrblandskog, bitvis stort inslag av gammal tall och asp. Död ved förekommer spritt och delvis rikligt.

Viktiga ekologiska strukturer

Flerskiktad skog, inslag av äldre tall.

Signalarter för värdefull skogsmark

Ullticka.

31 (del av). Blandsumpskog, naturvärde klass 3

Olikåldrig skog främst av björk och gran, med inslag av asp, sälk och tall.

Viktiga ekologiska strukturer

Mer eller mindre ostörd hydrologi. Död ved spritt i området.

Signalarter för värdefull skogsmark

Liten punktlav.

Grön sköldmossa finns rapporterad från området 1999 (ArtDatabanken 2017).

Koordinater för fyndet är 6566025, 680715, med 100 meters noggrannhet.

Skyddsvärda arter

MKB Dp Norrby södra
2017-05-12

Av ovan nämnda signalarter kan grön sköldmossa (i område 31) sägas ha högst skyddsvärde eftersom den är en art- och habitatdirektivsart som är skyddad av artskyddsförordningen. Utöver ovan nämnda signalarter har inga skyddsvärda arter, exempelvis rödlistade arter, identifierats inom detaljplaneområdet.

Signalart/Indikatorart

En signalart/indikatorart är en art med specifika krav på sin miljö, men som ändå är någorlunda allmänt förekommande. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns särskilda naturvärden i ett område och att det finns möjligheter till förekomster av rödlistade arter.

Ekologiska samband

Öster om planområdet ligger den obebyggda Norrbyskogen med delvis höga naturvärden. Planområdets gröna karaktär innebär av allt att döma att det finns betydande ekologiska samband mellan planområdet och Norrbyskogen.

Längre österut finns Tyrestakilen med mycket höga naturvärden. De ekologiska sambanden mellan Norrbyskogen i väster och Tyrestakilen i öster är troligen starka även om det obebyggda stråket mellan områdena är smalt.

Väster om planområdet ligger Hanvedenkilen med stora obebyggda områden. De ekologiska sambanden mellan kilarna har analyserats av Calluna (2014). Sambanden mellan Hanvedenkilen i väster och Tyrestakilen i öster är generellt svaga. Den starkaste spridningskorridoren mellan kilarna finns i ett stråk mellan Handen och Jordbro. Planområdet tillsammans med Norrbyskogen utgör av allt att döma en betydligt svagare, men ändå viktig länk för spridning mellan Tyrestakilen och Hanvedenkilen. Dock finns det uppenbara barriärer som försvårar länkens funktion för spridning i form av Drevviken och bebyggelsen norr och väster om Drevviken.

Figur 8. Gröna samband som berör Norrbyområdet. Figur från Ekologigruppens landskapsanalys 2015. Förutom den spridning mot sydväst, genom gröna områden söder om Vega, som finns markerad med fylld grön pil, kan man anta att en spridning sker över Drevviken mot Hanvedenkilen.

Ekologiska samband

Organismers förutsättningar för spridning mellan naturområden. Ett spridningssamband bedöms finnas när områden av liknande naturtyp ligger inom ett möjligt spridningsavstånd. Begreppet konnektivitet används ibland för att beskriva ett fungerande utbyte av arter mellan områden spridda i landskapet. Motsatsen är fragmentering, när ett landskap och dess naturtyper blir så uppdelat, och avstånden mellan lämpliga livsmiljöer så långa, att det påverkar spridningen av arter. Fragmenteringens effekter på biologisk mångfald finns beskriven i rapporten (Jordbruksverket, 2005).

Spridningsförmågan är olika för olika arter, och till stora delar okänd för många grupper. För de flesta vanliga arter är spridningsförmågan god, medan den för arter som specialiserat sig på en specifik livsmiljö ofta kan vara betydligt sämre.

Geologiska värden i nuläget

Inga särskilda geologiska värden är kända från området.

Drevvikens vattenkvalitet

Drevviken har enligt VISS 2017-02-23 klassats ha otillfredsställande ekologisk status. Det finns flera olika brister i kvalitetsfaktorer som bidrar till detta, bland annat Morfologiskt tillstånd (På grund av hög andel brukad eller hårdgjord yta i närområdet till sjön), Konnektivitet (På grund av vandringshinder i anslutande vattendrag) och Särskilt förorenande ämnen (Då halterna av ammoniak är för höga). Men utslagsgivande för motiveringen är att den Biologiska kvalitetsfaktorn Växtplankton har otillfredsställande status som en effekt av näringsrika förhållanden.

Kemisk status är klassad som "Uppnår ej god" på grund av höga halter av kvicksilver, polybromerade difenyletrar (PBDE) och tributyl-föreningar. Kvalitetskravet är att vattenförekomsten ska uppnå god ekologisk status till 2027 och att vattenförekomsten ska uppnå god kemisk status. Undantag har satts för PBDE och kvicksilver då det bedöms som tekniskt omöjligt att sänka halterna till de nivåer som motsvarar god kemisk ytvattenstatus. Undantag finns även för tributyl-föreningar då det kommer att ta lång tid för halterna att minska även om åtgärder genomförs. Kravet är därför att tributyl-föreningar ska uppnå god status till 2027.

Överlag bedömer man att åtgärder behöver genomföras i så stor omfattning som möjligt till 2021 för att god ekologisk status ska kunna nås till 2027. Påverkansbilden är komplex och det är oklart vilka åtgärder som är möjliga och mest kostnadseffektiva för att nå god ekologisk status. Undersökande övervakning kombinerat med en påverkansanalys bör utföras snarast för att identifiera belastningskälla/or för att sedan kunna sätta in åtgärder. I skrivande stund arbetar Miljöförvaltningen med ett åtgärdsprogram för Drevviken som ska utreda vilka åtgärder som behövs för att uppnå god status.

Konsekvenser av föreslagen plan

Delar av naturmarken, delvis med vissa naturvärden (klass 4), tas i anspråk samtidigt som kvalitén på de kvarvarande naturområdena stärks genom en ändamålsenlig skötsel. Detta innebär sammantaget inga eller obetydligt negativa konsekvenser.

Om nederbörden på den planerade bebyggelsen längst i öster inte tillförs sumpskogen som hittills riskeras stora negativa konsekvenser för sumpskogens naturvärden.

Planens konsekvenser för skyddsvärda arter bedöms på längre sikt bli starkt positiva genom den målinriktade skötsel som planeras och det marklov för grövre träd som införs.

Små negativa konsekvenser för ekologiska samband förväntas när delar av Norrbyskogen inom planområdet bebyggs.

Konsekvenserna i förhållande till strandskyddet bedöms som både negativa och positiva.

Konsekvenser för värdefulla naturområden

-1 Inga eller obetydliga negativa konsekvenser när naturmark med visst naturvärde tas i anspråk samtidigt som kvalitén för kvarvarande naturmark utvecklas genom målinriktad skötsel.

Naturmarken inom ovan beskrivna naturvärdesområde 21 (hällmarkstallskog) tas i anspråk för bebyggelse, delområde 22 (lövskog och öppen gräsmark) tas i anspråk för park och förskola och stora delar av område 27 (barrblandskog) tas i anspråk för bebyggelse.

Övrig naturmark med naturvärden tas inte i anspråk för exploatering utan utvecklas i stället för att öka värden för rekreation och biologisk mångfald. Skötselplaner tas fram för de kvarvarande naturområdena och dessa kommer att ha en inriktning mot att ”utveckla biologisk mångfald, förutsättningar för skyddsvärda arter och upplevelsevärden”. Effekten av att målinriktade skötselplaner tas fram kan förväntas bli mycket påtagliga så att områdenas naturvärden och förekomsten av skyddsvärda arter ökar betydligt i ett längre perspektiv.

Trots att en hel del naturmark tas i anspråk för park, förskola och bebyggelse blir den samlade bedömningen att den ökade kvalitén i de kvarvarande naturområdena väger upp den förlust av naturmark som planen innebär.

Konsekvenser för sumpskog i öster

-3 Risk för stora negativa konsekvenser om sumpskog med påtagligt naturvärde påverkas.

Naturvärdesområdena 28 och 29 i öster innehåller sumpskog som till största delen ligger utanför planområdets gräns. På höjderna väster om dessa naturvärdesområden planeras bebyggelse. I dagsläget tillförs vatten från nederbörden från höjderna till sumpskogen. Om höjderna bebyggs och nederbörden samlas in som dagvatten och förs åt ett annat håll riskerar sumpskogen att torka ut med stor påverkan på naturvärdena.

Av dagvattenutredningen (Ramböll 2016) framgår det inte hur dagvattnet inom höjdområdena bör hanteras. Denna fråga bör utredas och förslag bör ges på hur en vattentillförsel som liknar de hittillsvarande förhållandena ska upprätthållas.

Konsekvenser för skyddsvärda arter

+2 Märkbara positiva konsekvenser för skyddsvärda arter på längre sikt tack vare målinriktad skötsel av naturmark.

Inga specifikt skyddsvärda arter är kända från området. Ett mindre antal signalarter är kända från naturmarken i planområdets östra del. Miljön för dessa signalarter blir till största delen kvar, varför dessa arter inte påverkas negativt av planen.

Ett antal delområden med naturmark som bedömts ha visst naturvärde (klass 4) tas i anspråk. Dessa delområden hyser inga kända förekomster av skyddsvärda arter. För de

ytor med naturmark som inte exploateras ska enligt planen skötselplaner med inriktning mot att utveckla biologisk mångfald och förutsättningar för skyddsvärda arter tas fram. På längre sikt kommer högst sannolikt den målinriktade skötsel som är planerad ge positiva effekter i form av förekomster av skyddsvärda arter. Sammantaget bedömer vi att effekterna för skyddsvärda arter i ett längre perspektiv kan förväntas bli märkbart positiva.

Konsekvenser för ekologiska samband

-1 Små negativa konsekvenser för ekologiska samband genom att naturmark tas i anspråk, samtidigt som kvaliteten för kvarvarande naturområden stärks.

Som ovan beskrivits bedöms planområdet tillsammans med Norrbyskogen utgöra en viktig länk för ekologiska samband mellan Tyrestakilen i öster och Hanvedenkilen i väster. Planområdet omfattar en liten del av Norrbyskogen som tas i anspråk för bebyggelse vilket innebär att förutsättningarna för spridning minskar. Utöver denna del av Norrbyskogen tas ett antal delområden med obebyggd naturmark i anspråk för park, förskola och bebyggelse. Samtidigt bedöms en målinriktad skötsel av områdets kvarvarande naturområden innebära att dessa områden på sikt får betydligt bättre funktion för spridning av mer krävande arter, exempelvis skyddsvärda arter.

Planen innebär generellt en förtätning av bebyggelsen på befintlig tomtmark, vilket innebär att naturmark på tomterna går förlorad. Många träd kommer att avverkas och betydande ytor av naturlig markvegetation går åt.

I planen ingår åtgärder för att äldre och grövre träd, liksom ytor med naturligt markskikt, ska bevaras. Marklov ska gälla för ekar och tallar med omkrets större än 31 centimeter och för övriga trädslag med omkrets större än 70 centimeter. Marklovet för träd bedöms på lång sikt innebära att det kommer att finnas en påtaglig förekomst av gamla, grova och skyddsvärda träd inom planområdet, vilket innebär en förbättring eftersom sådana träd i stor utsträckning saknas i dagsläget. Marklovet för träd bedöms därför på längre sikt ge positiva konsekvenser för såväl biologisk mångfald som för ekologiska samband. Antalet träd totalt inom planområdet förväntas minska påtagligt, vilket på kort sikt kan förväntas ge negativa konsekvenser.

Betydande delar av planområdet har getts bestämmelsen n1, vilket innebär att markskiktet inom angivna ytor inte får skadas eller tas bort. Denna bestämmelse bedöms minska de konsekvenser av att bebyggelsen förtätas som annars hade kunnat uppstå.

Utifrån ovan beskrivna negativa och positiva konsekvenser bedömer vi att de positiva och negativa konsekvenserna av planen för ekologiska samband i stor utsträckning uppväger varandra så att planen endast innebär små negativa konsekvenser för ekologiska samband.

Konsekvenser för Drevviken

Anslutning till kommunalt avlopp

+2 Förutsättningar för märkbart positiva konsekvenser för Drevvikens vattenkvalitet när möjlighet ges att ansluta befintlig bebyggelse till kommunalt avlopp.

Detaljplanen innebär att kommunen kommer att bygga kommunalt vatten och avlopp till alla fastigheter och kommer att ta betalt för spill- och dagvattenanslutningen oavsett om fastighetsägarna ansluter sig eller inte. Anslutningsavgiften är i viss utsträckning förhandlingsbar utifrån varje fastighets förutsättningar. Kommunen kommer dock inte att tvinga fastighetsägare att ansluta sig.

Flertalet fastigheter kan förväntas bli anslutna till kommunalt vatten och avlopp. Detta kommer av allt att döma att innebära en minskad belastning på Drevvikens vattenmiljö, vilket kommer att bidra till att god ekologisk status kan uppnås.

Ökad och minskad belastning från dagvatten

+2 Möjligheter till märkbart positiva konsekvenser för Drevvikens vattenkvalitet när nytt system för dagvattenhantering anläggs.

Mängden biltrafik i området kommer att öka som en följd av detaljplanens genomförande. Arealen tak och hårdgjorda ytor kommer också att öka högst väsentligt. Mängden dagvatten som samlas upp och hanteras kommer som en följd av detta att öka. Föroreningskoncentrationen ökar också för samtliga ämnen utom för kväve. Dagvattnet kommer att tas om hand på ett sätt så att partiklar avskiljs och koncentrationen av samtliga ämnen reduceras. En dagvattenutredning har genomförts (Ramböll 2016). Utredningen anger att mängden av flertalet tungmetaller och övriga ämnen som tillförs Drevviken från den planerade dagvattenhanteringen kommer att minska påtagligt jämfört med de mängder som tillförs i dagens situation. För fosfor beräknas mängden minska från dagens 13 kg till förväntade 9 kg. För kväve beräknas mängden minska från dagens 240 kg till förväntade 117 kg. Tillförseln av krom och olja kommer dock att öka jämfört med i dagsläget. Dock visar beräkningarna att alla parametrar klarar nivån för riktvärdena före rening på den strängaste nivån 1M i de riktvärden som tagits fram för Stockholm län (Ramböll 2016).

Strandskydd

Strandskyddsbestämmelserna syftar bland annat till att bevara förutsättningarna för ett rikt växt- och djurliv. Allmänhetens tillgång till strandzonen inom planområdet är sedan tidigare i anspråktagen genom den befintliga bebyggelsen och försämras inte genom planen.

Planen innebär en förtätning av bebyggelsen öster om Sjövägen, även inom övre delen av befintligt strandskyddsområde (100 meter). Denna förtätning bedöms inte ha något påtaglig påverkan på strandskyddsområdets ekologiska funktion. Kvalitén för de naturområden (del av naturvärdesområde 19 och naturvärdesområde 23) som ligger inom strandskyddsområdet förväntas öka genom en målinriktad skötsel utifrån målinriktade skötselplaner. Sammantaget bedöms planen i stort ligga i linje med strandskyddslagens intentioner.

Miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten (MKN)

Drevviken är en ytvattenförekomst och enligt gällande miljökvalitetsnormer ska god ekologisk och kemisk status för ytvattenförekomster vara uppnådd år 2027 (se rubrik Drevvikens vattenkvalitet ovan).

Planen innebär att bostäder ges möjlighet att ansluta till det kommunala avloppsnätet och att dagvattensystemet utformas så att utsläppen av flertalet ämnen minskar. Detta innebär att planen inte försvårar för arbetet att uppnå miljökvalitetsnormerna.

Förslag till åtgärder

- Utred hur nederbörden över den planerade bebyggelsen på höjdryggarna i öster även fortsättningsvis ska tillföras sumpskogen i öster så att inte de hydrologiska förhållandena i sumpskogen påverkas.
- Utnyttja möjligheterna att utforma dagvattensystemet med hög ambitionsnivå i enlighet med dagvattenutredningen så att halterna av alla ämnen som tillförs Drevviken minskar jämfört med nollalternativet.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativets konsekvenser för värdefulla naturområdet bedöms sammantaget som varken sämre eller bättre jämfört med planen. Nollalternativet bedöms sammantaget och långsiktigt ge sämre förutsättningar för skyddsvärda arter. Skillnaderna mellan nollalternativet och planen vad gäller konsekvenserna för ekologiska samband bedöms som små.

Nollalternativets konsekvenser för vattenkvaliteten i Drevviken bedöms som påtagligt sämre jämfört med planen.

Konsekvenser för värdefulla naturområden

Om planen inte skulle genomföras skulle ett antal delområden med naturmark inom planområdet inte heller tas i anspråk för bebyggelse. Den negativa påverkan från detta ianspråkstagande uteblir därmed. Den målinriktade skötseln för de kvarvarande ytorna naturmark, utifrån särskilda skötselplaner som ska tas fram i enlighet med planen, kommer dock också att utebli. I stor utsträckning kan kvarvarande naturmark i nollalternativ förväntas bli lämnad utan några skötselåtgärder alls, vilket kan leda till att naturvärdena ökar. En sådan positiv utveckling är dock osäker.

Sammantaget kan nollalternativet förväntas ge såväl positiva som negativa konsekvenser för planområdets naturmark. Det är svårt att säga säkert hur dessa konsekvenser uppväger varandra i ett längre perspektiv.

Konsekvenser för skyddsvärda arter

Ett begränsat antal skyddsvärda arter i form av signalarter (varav grön sköldmossa är skyddad genom artskyddsförordningen) är i dagsläget kända från området.

Om planen inte genomförs kommer den totala ytan naturmark och det totala antalet träd fortsatt att vara större jämfört med om planen genomförs. Antalet gamla och grova träd kommer dock antagligen att vara lägre eftersom det marklov för träd som införs med planen inte kommer att finnas. Naturvärdena kan också förväntas vara generellt lägre inom kvarvarande ytor naturmark jämfört med om planen genomförs. Sammantaget bedöms nollalternativet långsiktigt ge sämre förutsättningar för skyddsvärda arter.

Konsekvenser för ekologiska samband

Nollalternativet innebär att de delar av Norrbyskogen som ingår i planområdet inte bebyggs. Antalet träd inom planområdet och ytan naturligt markskikt kommer inte att minska påtagligt som en följd av den förtätning av bebyggelsen som planen innebär. Detta innebär att nollalternativet innebär vissa fördelar för förutsättningarna för ekologisk spridning. Planen innebär dock att kvalitén på kvarvarande ytor naturmark och på träden inom planområdet kommer att öka, vilket bedöms ha positiv betydelse för spridning av lite mer krävande arter, bland annat skyddsvärda arter.

Skillnaden mellan de förutsättningar för ekologiska samband och spridning av arter som nollalternativ ger i förhållande till planen bedöms sammanfattningsvis som små. Denna slutsats förutsätter att nollalternativet också innebär att Norrbyskogen även fortsatt är oexploaterad och som hittills sköts med lågintensivt skogsbruk.

Konsekvenser för Drevviken

I nollalternativet ansluts inte befintliga bostäder till det kommunala avloppsnätet och de positiva konsekvenserna i form av avlastning från näringstillförsel från enskilda avlopp uteblir. Det nya dagvattenssystemet uteblir också, vilket innebär att mängderna av ett

flertal ämnen som tillförs Drevviken inte kommer att minska. Mängderna av krom, partiklar och olja som tillförs Drevviken kommer dock att vara lägre i nollalternativet.

MKB Dp Norrby södra
2017-05-12

Konsekvenser i relation till miljömål

Nationella miljömål

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och fjorton etappmål. Etappmålen är steg på vägen för att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

I denna miljökonsekvensbeskrivning beskrivs konsekvenserna för områdets naturvärden, skyddsvärda arter, ekologisk spridning, värden för rekreation, liksom påverkan på Drevviken.

Nedan beskrivs hur planen bedöms påverka ett antal av de nationella miljömålen vilka bedömts vara relevanta inom ramen för denna MKB.

Levande sjöar och vattendrag

Definition

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Planens konsekvenser i relation till Levande sjöar och vattendrag

I dagsläget är Drevvikens ekologiska status otillfredsställande och den kemiska ytvattenstatusen är klassad som ej god kemisk status.

Planen bedöms verka i miljömålets riktning främst genom att dagens utsläpp till Drevviken från enskilda avloppsanläggningar inom planområdet kommer att minska högst betydligt.

Myllrande våtmarker

Definition

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Planens konsekvenser i relation till Myllrande våtmarker

Våtmarker finns i omedelbar närhet till planområdet främst i form av sumpskog med påtagliga naturvärden (klass 3), strax utanför planområdets gräns mot öster. Dessa sumpskogar är till stor opåverkade av dikning och tillförs vatten från intilliggande bergsknallar, bland annat höjdläget i väster. Det är osäkert hur den planerade bebyggelsen kommer att påverka den fortsatta tillförseln av vatten till sumpskogen. Denna fråga bör utredas och om en förändrad vattentillförsel kan befaras bör åtgärder vidtas som säkrar tillförseln av vatten till sumpskogen. Den genomförda dagvattenutredningen har inte utrett dessa frågor.

I dagsläget är det inte möjligt att ange hur planen kommer att påverka sumpskogen och därmed går det inte att bedöma om planen motverkar miljömålets intentioner.

Definition

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Planens konsekvenser i relation till Levande skogar

Planen innebär att skogsmark tas i anspråk för bebyggelse vilket i viss utsträckning kan sägas motverka miljömålets innebörd vad gäller bibehållen skogsproduktion. Samtidigt innebär planen att kvarvarande naturmark, som till största delen är skogsmark, utvecklas på ett målinriktat sätt för att öka förutsättningarna för biologisk mångfald och skyddsvärda arter. Planen innebär också, genom marklovet för vissa träd, att grövre och därmed äldre träd kommer att beaktas, vilket kan förväntas leda till ökad biologisk mångfald.

Planen kan sammanfattningsvis i huvudsak sägas verka i miljömålets riktning.

God bebyggd miljö

Definition

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Planens konsekvenser i relation till God bebyggd miljö

Planområdet kommer även efter planens genomförande att ge ett påtagligt grönt intryck genom att det innehåller ett stort antal träd och betydande ytor av naturmark med naturlig karaktär. Flera områden med naturmark kommer att bevaras obebyggda och utvecklas särskilt för att de ska bli tillgängliga och attraktiva för rekreation. De begränsade möjligheter som finns att göra Drevvikens strand tillgänglig för allmänheten tas tillvara. Planen innebär också att områdets naturvärden kommer att tas tillvara och utvecklas.

Sammantaget kan planen bedömas verka i miljömålets riktning.

Ett rikt djur- och växtliv

Definition

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Planens konsekvenser i relation till ett rikt växt- och djurliv

Planen innebär att kvarvarande naturmark ska utvecklas för ökad biologisk mångfald och för att öka förutsättningar för skyddsvärda arter. Marklov för grövre och därmed äldre träd bedöms leda till att förekomsten av grövre, äldre och skyddsvärda träd ökar.

Planen bedöms sammanfattningsvis verka i miljömålets riktning.

Uppföljning

Planbeskrivningen saknar i dagsläget angivelser för hur uppföljning av planens genomförande och uppföljning av miljöutvecklingen inom planområdet ska gå till. Planen behöver kompletteras så att detta framgår.

Nedan ges förslag på aspekter som bör följas upp och hur uppföljningen bör ske.

Marklov för trädfällning

Effekten av marklov för trädfällning bör följas upp. Uppföljning bör ske dels initialt så snart som möjligt, därefter omkring vart tionde år. Kartläggningen skulle kunna ske genom flygbildstolkning och genom att ”minsta karterbara enheter” (grupper med träd) med trädförekomster avgränsas i flygbilder, varefter den sammanlagda ytan räknas samman. En metodik för att på plats i området kartlägga och räkna träd som uppfyller kravet på marklov bör övervägas och eventuellt tillämpas.

Marklov för uppföljning av bestämmelsen n1

Bestämmelsen n1 syftar till att ytor med naturligt markskikt ska bevaras och inte göras om till gräsmattor eller hårdgjord mark. En metodik bör tas fram för att följa upp utvecklingen inom n1-områdena. En kartering bör genomföras initialt så fort som möjligt och därefter omkring vart tionde år.

Skötselplanernas genomförande

Det är mycket viktigt att skötselplaner tas fram för naturmarken inom planområdet snarast efter det att planen fastställts. Skötselplanerna bör sedan utvärderas och revideras med högst 10 års intervall. En dokumentation av tillståndet inom naturmarken bör genomföras initialt, åtminstone av enklare slag, exempelvis genom fotografering.

En sammanställning och redovisning av vilka åtgärder som genomförts inom naturmarken bör tas fram årligen. Det är önskvärt att följa upp hur naturvärden och förekomsten av skyddsvärda arter utvecklas över tiden.

Gräns privat mark – allmän mark

Följ upp och utvärdera hur markering, främst i form av staket, mellan privat och allmän mark har fungerat. Vidta vid behov åtgärder.

Vattenkvalitet i Drevviken

Uppföljning av vattenkvaliteten i Drevviken bör ske. Initiala mätningar bör genomföras för att möjliggöra en utvärdering av hur vattenkvaliteten påverkas av att bostäderna inom området ansluts till kommunalt avloppsnät.

Dagvattenhantering

Följ upp att hydrologin i sumpskogarna i områdets östra del inte påverkas negativt.

Följ upp att reningen av dagvattnet fungerar som förväntat.

Referenser

MKB Dp Norrby södra
2017-05-12

ArtDatabanken. 2017. Uttag av uppgifter om rödlistade arter och Natura 2000-arter från detaljplaneområdet. 2017-04-19.

Boverkets författningssamling, BFS 2015:1 FRI 1. Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet. Tillgänglig på internet: <https://info.boverket.se/FRI/PDF/BFS2015-1-FRI-1.pdf> (2017-03-09)

Boverket: Bostadsnära natur: inspiration & vägledning. 1. uppl. (2007). Tillgänglig på Internet: http://www.boverket.se/upload/publicerat/bifogade%20filer/2007/Bostadsnara_natur.pdf (2017-03-09)

Calluna. 2014. Ekologiska landskapssamband i Haninge kommun. Barr- och blandskogsnätverket. Ådellövnätverket.

Ekologigruppen 2015. Landskapsanalys och naturvärdesbedömning i Norrby, Haninge kommun. 2015-12-22.

Haninge kommun 2007/2010, Norrby detaljplanprogram.

Haninge kommun, översiktsplan 2030. Tillgänglig på internet: <http://haninge.se/globalassets/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljaner/op2030/haninge-kommun-oversiktsplan-2030-med-utblick-mot-2050-sid1-59.pdf> samt <http://haninge.se/globalassets/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljaner/op2030/haninge-kommun-oversiktsplan-2030-med-utblick-mot-2050-sid60-122.pdf> (2017-03-02)

Haninge kommun. 2017. Detaljplan för Norrby, södra etappen, Opp-Norrby 2:494 m.fl. Planbeskrivning. Samrådshandling. Normalt planförfarande. 2017-04-21

Haninge kommun. 2017. Plankarta med bestämmelser. Utkast 2017-02-17.

Haninge kommun. 2017. Illustrationskarta. Odaterad. Översänd till Ekologigruppen 2017-02-20.

Iterio. Hållbarhetsbedömning av ÖP 2030. Tillgänglig på internet: http://haninge.se/globalassets/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplanering-och-detaljaner/gallande-oversiktsplan/hallbarhetsbedomning_haninge-op_160302_lagupplöst.pdf

Ramböll 2016. Dagvattenutredning Dp Norrby södra. 2016-10-14, reviderad 2016-12-02.

VISS på internet, 2017-05-04. <http://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterEUID=SE656793-163709>